

Gazeta Gdańska.

Prawdą a Bogiem!

„Gazeta Gdańska” wychodzi 3 razy tygodniowo, a mianowicie we wtorek, czwartek i sobotę z dodatkami: Gwiazdka Niedzielną, Dom i kuchnia, Przyjaciel zdrowia, Robotnik, Rolnik i Przemysłowiec, Anioł Stróż, Wolne chwile i Dział powieściowy.

Przedpłata na pocztę kwartalnie 1,25 mk., z odnośnieniem do domu przez listowego 1,49 mk., w Gdańsku 1 mk., z odnośnieniem do domu 1,25 mk. Ogłoszenia przyjmuje się po 15 fen. płatnych w Gdańsku od 6-cielamowego wiersza petytowego. Adres: „Gazeta Gdańska” Danzig, Postschliessfach 189.

Telefon 2650.

Redakcja i ekspedycja: Grobla Przedmiejska (Vorstädtischer Graben) 49.

Telefon 2650.

Dziś Scholastyki panny.
Jutro Lucyusza b.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś wschód słońca 7 29 zachód 5 0
Dziś wschód księżyca 9 10 zachód 8 1

Z włoskiego pola bitwy.

Na obrazku powyższym kochani Czytelnicy widzą ruiny kościoła klasztornego, który zniszczony został przez włoską artylerię. Na jednej z ścian kościoła wisi jeszcze figura ukrzyżowanego Zbawiciela. Jakże zgroźną jest wojna z wszystkimi swymi następstwami.

Deputacja galicyjska u cesarza Karola.

Wśród deputacy z różnych krajów koronnych, cesarz Karol przyjmował przed paru dniami w Wiedniu deputację galicyjską, polsko-rusińską.

Jako reprezentant deputacy przemówił marszałek Niezabitowski w języku polskim jak następuje:

„Najdostojniejszy panie, najlaskawszy cesarzu i królu, najdostojniejsza, najlaskawsza cesarzowo i królowo! Idąc za popędem naszego serca, zbliżamy się do stóp najwyższego tronu z wyrazami najgłębszej czci i najwierniejszego przywiązania. Przychodzimy jako reprezentanci narodów polskiego i ruskiego, zamieszkujących Królestwo Galicji i Lodomerji wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim. Z głęboką wdzięcznością pamiętamy o dobrodziejstwach, jakie najdostojniejsza dynastia, a zwłaszcza niezapomniany wielkoduszny poprzednik Waszej Ces. Mości, idąc za swoim uczuciem sprawiedliwości, wyświadczył naszemu krajowi, zapewniając mu podstawę zdrowego, do historycznych właściwości przystosowanego, a religijne i narodowe potrzeby uwzględniającego rozwoju.

Ostatni niezapomniany najwyższy manifest z dnia 5-go listopada 1916 roku zapewnia nam rozszerzenie samorządu krajowego aż do tej pełni, która da się pogodzić z przynależnością do monarchii i jej pomysłnością, co zaś od dawna było dążeniem naszych reprezentacy krajowych.

Takie rozszerzenie władzy prawodawczej i wykonawczej kraju da nam możność energicznego działania w celu kulturalnego i ekonomicznego podniesienia naszej Ojczyzny, działania, które, uwzględniając państwowo obywatelskie prawa i swobody, je-

dnocześnie poprze idealne i materialne interesy monarchii, ponieważ jej ważność i siła, jak dotychczas tak i w całej przyszłości pozostanie naszym gorącym życzeniem.

Naszym pierwszym obowiązkiem i najważniejszym i najdonioślejszym celem naszej pracy będzie odbudowa kraju, który w czasie wojny, szalejącej już prawie trzy lata w jego granicach, całkowicie został spustoszony.

(Po rusku.) Nie będziemy mogli tego osiągnąć własnymi siłami, liczymy więc na pomoc całej monarchii w silnej nadziei, że pomoc ta dana nam będzie, ponieważ kraj nasz pod względem poniesionych ofiar krwi z pewnością nie pozostaje w tyle poza innymi krajami, co się tyczy ofiar majątkowych, z pewnością przewyższa inne kraje koronne.

(Po polsku.) Najdostojniejszy Panie! Oby ci dane było niebawem zawrzeć z nieprzyjaciółmi sprawiedliwy i pełen chwały pokój dla szczęścia i dobra ludów, podlegających twemu berłu, oby ci też dane było jak najdłuższe lata dzierżyć w swojej sprawiedliwej dłoni berło swych przodków.

Niech Bóg chroni, niech Bóg błogosławi naszego dostojniejszego cesarza i króla.

W odpowiedzi na przemowę marszałka oświadczył monarcha:

„Dziękuję panu za uczucia lojalności i uniżoności, które pan imieniem mego królestwa Galicji wyraził. Przepelnia mnie serdeczna radość, że z ust pańskich usłyszałem zapewnienie przywiązania do dynastji, jako też wdzięczności za to, że mój dziadek z okazji proklamowania samodzielnego Królestwa Polskiego zapewnił krajowi Galicji rozszerzenie jej prawa samodzielnego. Oby ten kraj, który w obecnej wojnie swoimi ciężkimi ofiarami dał ponownie dowody przywiązania i niewzruszonej wierności, w ścisłym współdziałaniu narodowości zamieszkujących go, a wsparty przez mój rząd po powrocie stosunków pokojowych wzniósł się do tego pomysłnego narodowego i gospodarczego rozwoju, na który jako na nagrodę za poniesione ofiary z krwi i mienia w pełni zasłużył.

Wierna i memu ojcowskiemu sercu blisko stojąca ludność może być pewna, że rząd mój przy leczeniu ran zadanych krajowi w bohaterskiej obronie wschodniej granicy państwa będzie czynnie pomocnym.

(Po polsku.) Dziękuję panu serdecznie za hołd złożony mi imieniem ludności mego pięknego kraju i proszę byś pan ludności tej przywiózł moje ojcowskie pozdrowienie.

(Po rusku.) Bądźcie też pewni, że zawsze pamiętać będę o tym przez wojnę ciężko nawiedzonym kraju.

Podziękowanie cesarskie.

Berlin, 31 stycznia. Urzędowo donoszą: Organ rządowy „Reichsanzeiger” ogłasza następujące orędzie cesarskie:

Stosownie do powagi chwili ograniczono na życzenie Moje także w dniu tegorocznych urodzin Moich uroczyste obchody na uroczystościach kościelnych i szkolnych. Naród niemiecki nie omieszkaj jednak w dniu tym w kościele i w domu wspominać o Mnie w modłach i wyrazić Mi serdeczne telegraficzne i piśmienne życzenia ze wszystkich stron ojczyzny. Z tych wszystkich, nader licznych manifestacyi gmin miejskich, wiejskich i kościelnych, korporacyi i stowarzyszeń wszelkiego rodzaju odbiły się przemożną siłą i jednomyślnością: oburzenie z powodu pogardliwego odrzucenia naszej propozycyi pokojowej i wyjawienia niegodziwych planów wrogów naszych, jako też przyrzeczenie ochotnego ponoszenia wszelkich ofiar majątku i krwi, aby ochronić ojczyznę przed obmyślonem dla niej upokorzeniem i wymusić odrzucony pokój siłą naszego oręża. Wzruszony takimi wyrazami prawdziwej miłości ojczy-

Zerwanie stosunków dyplomatycznych z Amoryką.

Oto portrety osób, wymienianych często przy omawianiu stosunków niemiecko-amerykańskich: U góry prezydent Wilson, po prawej stronie sekretarz stanu Lansing, po lewej stronie niemiecki ambasador hr. Bernstorff, u dołu ambasador amerykański E. Gerard.

zny, chciałbym wszystkim — młodym i starym w mieście i na wsi — którzy w dniu urodzin Moich ślubowali mi wierność, wyrazić najgorętszą Moją podziękę. Ciężkie czasy oczekują nas jeszcze, nadzwyczajnych wysiłków żąda od nas ojczyzna. Lecz silny i niewzruszony stoi naród niemiecki, pełny swej świadomości siły i woli do zwycięstwa, w polu i w domu, gotowy do obrony sprawiedliwej swej sprawy aż do ostatniego życia ludzkiego. Z ufnością patrzę w wynik krwawego zmagania się o byt lub niebyt cesarza i państwa. Bóg i nadal pozostanie z nami i udzieli orężowi naszemu zwycięstwa.

Głosy prasy niemieckiej o zerwaniu stosunków ze Stanami Zjednoczonymi.

Prasa berlińska przyjęła wiadomość o zerwaniu stosunków dyplomatycznych ze strony Stanów Zjednoczonych ze spokojem.

„Lokalanzeiger” pisze: Jeżeli Wilson grozi użyciem środków gwałtownych, to działa przeciwko prawom ludzkości, w których obronie obecnie codo-piero głos zabierał. Bierze on na swoją głowę straszną odpowiedzialność. Ale groźba jego nas nie straszy. Nie należy jeszcze przypuszczać, że weźmie udział w walce. Gdy fakt ten nastąpi, znajdzie nas uzbrojonych.

„Kreuzzeitung” wyraża się w sposób następujący: Jeżeli Wilson nie życzył sobie wojennego targu, to tylko potrzebował jedynie przestrzedz społeczeństwa przed naruszeniem niemieckich przepisów blokady. Potrzebował tylko wskazać im drogę, którą zostawiliśmy właśnie dla Ameryki.

„Deutsche Tageszeitung” powiada, że zerwanie stosunków wyjaśnia położenie i stawia stanowczość i

nieodwołalność postanowienia niemieckiego w świetle, które witamy z poważnem, ale nie mniejszem zadośćuczynieniem.

„Vossische Zeitung” pisze: Wilson nie może mówić o złamaniu przysięgi niemieckiego. Już na wiosnę roku 1916 było jasnem, że Wilson staje po stronie naszych nieprzyjaciół. Należy jednak odczekać, czy po pierwszym kroku uczyni jeszcze drugi.

Należy spodziewać się, że bezstronne państwa Europy nie ulegną wpływowi zgubnego kroku prezydenta. Niezależnie od postanowień wszystkich państw bezstronnych kroczyć będą Niemcy dalej drogą, którą iść muszą.

„Berliner Tageblatt” powiada: Jeżeli Wilson przypuszcza, że wszystkie rządy bezstronne obiorą tę samą drogę co on, to europejscy bezstronni zapatrują się prawdopodobnie na położenie nie w taki sam sposób jak prezydent Stanów Zjednoczonych. Znają oni dokładniej od Wilsona siłę i stanowczość Niemiec.

„Vorwärts” wywodzi: Zamiar ogłodzenia dotyka cały naród niemiecki. Nikt nie będzie mógł powiedzieć przy końcu tej najcięższej ze wszystkich wojen, że niemieccy żołnierze, niemieccy robotnicy i niemieccy socjaliści nie spełnili swego obowiązku wobec całości aż do końca i aż do ostateczności.

Zapisujcie „Gazetę Gdańską” dla żołnierzy w polu!

Kto nadesłże nam pieniądze i dokładny adres żołnierza, za tego wysłać będziemy „Gazetę Gdańską” wprost w pole. Do nas pisać należy w tej sprawie, adresując krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

W sprawie wieczornic.

Bazary gwiazdkowe wykazały dobitnie, jak dośnośne może być znaczenie pracy zdążającej w jednym kierunku. Potrzeba nieraz tylko pobudki, zachęty, by rozbudzić drzemiące chęci, talenta i zdolności. Odezwa pobudka rozniesiła w tylu sercach chęć do pracy i wykazała, ile przy dobrych chęciach i w najmniejszym miasteczku zdziałać można, że niewątpliwie przetrwa dążenie, by wciąż nowe zbierać fundusze dla zasilenia Komitetu niesienia pomocy w Królestwie. Pierwszem dążeniem wszystkich miast jest teraz widocznie urządzenie wieczornic Sienkiewicza.

Współna nam wszystkim jest pamięć wielkiego mistrza słownika. Tę wspólną nam wszystkim jest i ta, że w różnych miastach, w których żyją, a nie zbytnio gorących, które nie mniej hołd

dują, jak i przy urządzeniach przedstawień zawsze napotykać: zestawienie programu i sił, bardzo utrudniono chwili, dobrane różnych przybo-

Za każdym razem dużo potrzeba starań i zabiegów. Czyż nie zalecałoby się program jednego lub drugiego miasta w danym razie powtórzyć? Nie tylko ułatwiłoby się, a nieraz umożliwiło urządzenie takiego wieczoru w najskromniejszych warunkach, ale niewątpliwie zaoszczędziłoby się dużo pracy i nakładu.

Jakie powstaną koszty i trudności, tego nieraz przewidzieć nie można, na przykład przy urządzeniu wieczoru Sienkiewicza, gdzieżby nie pomyślano o biuście mistrza... Nie wiele ich dotąd w posiadaniu prywatnem lub jakiego towarzystwa, a koszty zakupna zmniejszyłyby się znacznie przy zamówieniu kilku lub kilkunastu biustów od razu. Dalej koszty, które często trzeba sprawiać do jednego przedstawienia lub obrazu. Znow byłaby korzyść niemała dla bezdomnych, gdyby te same użyto w kilku miejscach, dobierając lub powtarzając odnośny program. To samo dotyczy się w pewnej mierze zapraszania zamiejscowych artystów. Czy nie dałoby się urządzić w danym razie pewnego rodzaju tournée, gdyby miasta sąsiednie się porozumiały, urządzając z kolei koncert lub wieczornicę. Jako przykład niech posłuży fakt, że dwie artystki jeździły roku zeszłego mniej więcej w podobnym porządku: Berlin, Poznań, Brema, Inowrocław, Berlin, Toruń, Ostrowo, Gniezno i t. d. w przeciągu kilku tygodni zimowych. Tak na korzyść artystek, jak i dla bezdomnych byłoby się zyskało piękną sumę, urządzając te wieczory, o ile możliwe za porozumieniem się, w pewnym porządku geograficznym.

Może te kilka uwag posłuży do zastanowienia się nad tą sprawą.

Nie wątpię, że każde miasto z chęcią przysłuży się dobrej sprawie i w tej myśli zachowa kostiumy, rozpisane role, wszelkie plany i wskazówki, by w potrzebie posłużyły innemu miastu.

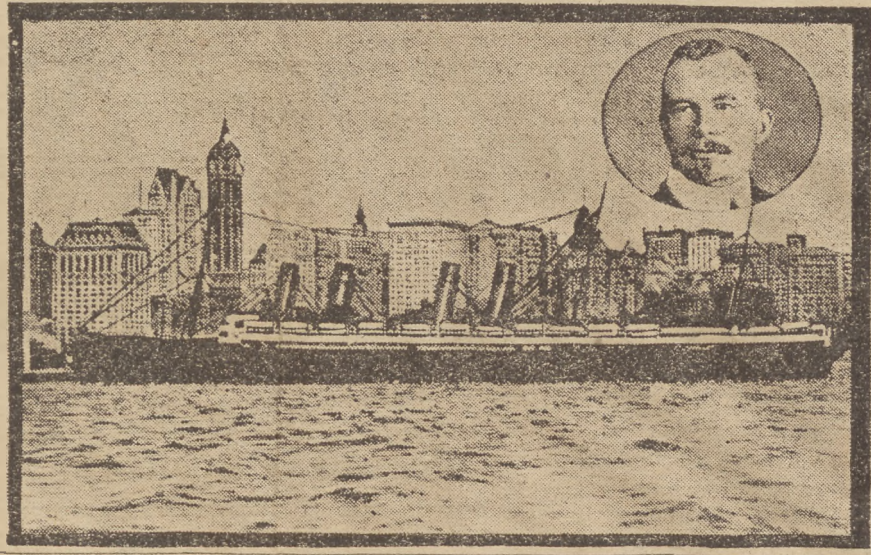
(Żebraczek Bezdomnych).

Wokoło wojny.

Orędzie niemieckie z wtorku.

Zachodnie pole walki: Z powodu mglistego mroźnego powietrza czynność artyleryjska i lotników by-

Zajęcie niemieckich okrętów w Ameryce.

Wskutek zerwania stosunków dyplomatycznych, Ameryka zajęła pozostające w tamtejszych portach statki niemieckie. Ofiarą taką padł również parowiec „Kronprinzessin Cecilie”. Podobiznę jego powyżej podajemy równocześnie z portretem porucznika v. Berg, umieszczonego w prawym narożniku obrazka.

la nikła. Tylko między Ancre a Sommą walka chwilami była gwałtowną.

Z wycieczek wywiadowczych w dzielnicy Sommy, na wschodnim brzegu Mozy oraz nad granicą lotaryńską zostało przyprowadzonych przeszło 30 Francuzów i Anglików wraz z kilku karabinami maszynowymi.

Wschodnie pole walki: Od wybrzeża Rygi aż do dzielnicy ujścia Dunaju, nie wydarzyło się nic szczególniejszego.

Front macedoński: Chwilami ożywiony ogień na zakręcie Czerny i na nizinie Strumy.

Pierwszy generał - kwatermistrz v. Ludendorff.

Orędzie niemieckie z środy.

Zachodnie pole walki: Z powodu nieprzejrzystej mgławicy, tylko na niektórych odcinkach, podniosła się czynność potyczkowa ponad zwykłą miarę.

Na południe - zachód od Sennheim, przed południem zaatakowała francuska kompania po silnym ogniu, została jednakowoż odparta i pozostawiła kilkunastu jeńców w naszych rękach.

W bardzo korzystnych wycieczkach wywiadowczych w pobliżu wybrzeża, po obu stronach Ancre, na północno - wschodnim froncie werduńskim i w lecie Parroy w Lotaryngii zostało nietylko 60 jeńców i 3 karabiny maszynowe zdobyte.

Wschodnie pole walki: (Front marszałka polnego księcia Leopolda bawarskiego). Nad Berezyną, oddział naporowy wtargnął do nieprzyjacielskich linii i po zburzeniu stanowisk równych, przywiódł 2 oficerów rosyjskich, 20 żołnierzy i 9 miotaczy min.

Nad linią kolejową Kowel - Łuck wypad wojska naporowego powiódł się zupełnie. 18 jeńców i miotacz min przywieźli nasi z rosyjskich rowów.

(Front generała pułkownika arcyksięcia Józefa). Na wschód od Kirlibaby rozbił się atak dwóch nieprzyjacielskich kompanii.

(Grupa wojsk generała marszałka polnego von Mackensena). Wzdłuż Putny i Sersu, ogień artyleryjski przybierał chwilami na sile i kilkakrotnie przyszło do potyczek na przednim polu.

Front macedoński: Na zakręcie Czerny i po obu brzegach Wardaru tu i owdzie silniejsze nawały ogniowe przy zresztą mniejszych potyczkach.

Pierwszy generał - kwatermistrz v. Ludendorff.

Po zerwaniu stosunków dyplomatycznych.

(W. T. B.) „Times” donosi z Waszyngtonu:

Ambasador austro - węgierski pozostanie w Stanach Zjednoczonych, chyba że Austro - Węgry staną przy boku Niemiec w walce nurkowcami (Co już nastąpiło. — red.) Prezydent przynajmniej życzy sobie, ażeby pozostał, chcąc przez to mieć furtkę otwartą na wszelki przypadek. Donoszą z strony miarodawczej, że w Waszyngtonie zerwania stosunków dyplomatycznych nie uważają za krok, prowadzący nieodwrotnie do wojny. Jednakowoż coraz więcej wybija się na wierzch mniemanie, że prawdopodobnie przyjdzie do wojny, pomimo, że prezydent chciałby utrzymać się poza wirami walki w mniemaniu, że przez to najlepiej przysłużyłby się ludzkości.

Prasa amerykańska zaznacza, że naród amerykański nie ponosi w tym wypadku żadnej winy, gdyż nikt tak jak on nie dążył do przywrócenia pokoju. Nawet pacyfiści zamilkli z wyjątkiem może Bryana i kilku innych ekstremistów. Według ogólnego przekonania Wilson uczynił wszystko, co było możliwem, jak to zaznaczył w swej mowie do senatu, która była ostatnim apelem do Niemiec. Wszelako żywi on jeszcze nadzieję, że Niemcy się cofną, skoro spostrzegą, że Stany Zjednoczone nie pozwolą ze sobą igrać.

Co do możliwego udziału Ameryki w wojnie panuje przekonanie, że nie przyspieszy się przez to końca wojny. Przedewszystkiem byłyby potrzebne znaczne przygotowania, które zajmą wiele czasu. W każdym razie Stany Zjednoczone nie mogą odtąd uchodzić za bezstronne, stoją one obecnie po stronie sprzymierzeńców.

Kto swoją gazetę przeczyta,

nie powinien jej niszczyć, ale niech poda ją sąsiadowi takiemu, który „Gazetę Gdańską” nie czyta, aby ten mógł się przekonać, jak pięknie „Gazeta Gdańska” pisze i sobie potem również „Gazetę Gdańską” zapisał. Każdego z czytelników naszych prosimy usilnie zachęcać w ten sposób do zapisywania wszystkich tych, którzy dotychczas pisma naszego nie znają.

Kochany Czytelniku!

Jeżeli Ci się spodoba jaki artykuł lub obrazek w „Gazecie Gdańskiej”, pokaż go sąsiadowi. On na pewno wdzięczny ci za to będzie, bo i jemu będzie się to podobalo, co się Tobie podoba i zapisze sobie na przyszły miesiąc „Gazetę Gdańską”, gdyż przedtem nie wiedział, iż tak piękne rzeczy znajduje w „Gazecie Gdańskiej”.

Gerard żąda paszportów.

(W. T. B.) Ambasador amerykański p. Gerard zażądał w poniedziałek popołudniu swych paszportów.

Doręczenie paszportów hr. Bernstorffowi.

(Tel. iskr. WTB.) „Associates Press” donosi z Waszyngtonu: Urzędowo zostało ogłoszone, że w sobotę o godzinie 2 - giej popołudniu ambasadorowi niemieckiemu, hrabiemu Bernstorffowi, doręczono paszporty. Obecnie toczą się rokowania pomiędzy posłem szwajcarskim a departamentem stanu w sprawie odjazdu hr. Bernstorffa.

Urzędowo ogłoszono, że powiadomiono wszystkie rządy bezstronne o zerwaniu stosunków dyplomatycznych z Niemcami. Aczkolwiek bowiem koła polityczne departamentu stanu niechęć się wypowiedzieć w tej sprawie, wydaje się pewnem, że społeczeństwo z resztą państw bezstronnych byłoby Stanom Zjednoczonym bardzo na rękę.

400 nurkowców.

„Dagens Nyheter” dowiadyuje się z rzekomo dobre poinformowanego źródła, że Niemcy przygotowały dla swej blokady 400 nowych nurkowców i że pozatem mają do dyspozycji szereg nowych balonów sterowych Zeppelina.

Spalony okręt niemiecki.

(WTB.) Biuro Reutera donosi: Kanonierka niemiecka „Geier,” internowana w Honolulu, została podpaloną przez załogę i stoi w płomieniach.

Król szwedzki w Danii.

(WTB.) Król szwedzki przybył w sobotę o południu do Kopenhagi z wizytą prywatną do króla duńskiego. Odjazd nastąpił w niedzielę.

W Rosyi uważają obecnie Austrię za głównego wroga.

(Wat.) Kadecka „Rjecz” pietrogradzka wyraża przekonanie, że w przyszłych walkach najwięcej uwagi trzeba będzie skoncentrować ze strony Rosyi przeciwko Austro - Węgrom. Dopiero po pokonaniu Austro - Węgier można będzie bowiem liczyć poważnie na osłabienie Niemiec, które dziś jeszcze pozostają nader potężnym przeciwnikiem. Zadaniem więc sprzymierzeńców jest w chwili obecnej pokonanie kolejnych sojuszników Niemiec, w pierwszym rzędzie Austrii. To też naczelne dowództwo rosyjskie zmuszało tym razem Włochy do jednoczesnego rozpoczęcia z Rosją przeciwko Austrii wspólnej ofensywy wiosennej.

Przesilenie w gabinecie tureckim.

(WTB.) Agencja Mili donosi:

Wielki wezyr Said Halin Pasza poprosił o dymisyę ze względu na zdrowie, którą też uzyskał. Sułtan zlecił utworzenie nowego gabinetu ministrowi spraw wewnętrznych Talaat Bejowi. Nowy gabinet ma skład następujący:

Talaat Bej wielki wezyr i sprawy wewnętrzne jako też na razie finanse; Hassa Kiarin Effendi sprawy zewnętrzne; Halil Bej sprawiedliwość i przewodnictwo w radzie państwa; Enver Pasza wojnę; Dżemal Pasza marynarkę; Szukri Bej oświatę i tymczasowo pocztę; posel Szerif Bey handel i rolnictwo; Ali Munif Bey roboty publiczne.

Przygotowania w Ameryce.

(WTB.) Biuro Reutera donosi:

Komisja ustawodawcza senatu uchwaliła 17 projektów ustaw, mających na celu przeciwdziałanie rozmaitym wykroczeniom przeciwko bezstronności. Prezydent Wilson domagał się śpiesznego wprowadzenia w życie tychże ustaw. Pomiędzy innemi na sfałszowanie paszportu jest przewidziana kara więzienna ponad 5 lat, a za podpalenie, zniszczenie maszyn lub zamachy na okręty kara więzienna ponad 10 lat.

Najcięższe walki dopiero nastąpią.

(Wat.) W „Russkij Słowie” sądzą, że najbardziej ciężkie walki dopiero nastąpią. Rozpoczną się one prawdopodobnie w przyszłym miesiącu i najwyższy punkt osiągną pod koniec maja. W lipcu mogłyby nastąpić osłabienie walk i przed początkiem jesieni mogłoby poważnie rozchodzić się o przystąpienie do rokowań pokojowych.

Rząd amerykański konfiskuje okręty niemieckie.

(Tel. prywat.) Według telegramów, jakie nadeszły, rząd Stanów Zjednoczonych skonfiskował oprócz podanych już statków także krążowniki pomocnicze, znajdujące się w portach amerykańskich i internował ich załogi.

Masowe suspendowanie generałów rumuńskich.

(Wat.) Gazeta „Russkij Inwalid” zauważa, że masowe suspendowanie generałów rumuńskich nastąpiło wskutek wyniku badań, jakie zostały przedsięwzięte z strony naczelnego dowództwa rosyjskiego i miały wyjaśnić powody ostatnich niepowodzeń militarnych w Rumunii. Generałowie rumuńscy podobno nie posiadali najmniejszego wykwalifikowania do prowadzenia samodzielnego operacji wojennych na większą skalę. Generałowie rumuńscy byłiby w stanie prowadzić kampanię wojenną przeciwko małemu jakiemuś państewku bałkańskiemu, ale nie przeciwko tak potężnemu militarnie państwu, jak Niemcy. To też cała wojenna akcja Rumunii w tej to wojnie europejskiej musiała zakończyć się zupełnym niepowodzeniem, tem bardziej, że i zdolność żołnierzy rumuńskich była minimalna.

Zerwanie stosunków dyplomatycznych między Ameryką a Austro - Węgrami.

Korespondent „Berliner Tageblattu” donosi: Do paryskiej „Liberte” telegrafują z Madrytu, że Stany Zjednoczone zerwały również z Austro - Węgrami stosunki dyplomatyczne i odwołały z Wiednia ambasadora swego Penfielda. Gerard i Penfield wsiadą w Barcelonie na hiszpański parowiec i udadzą się w podróż powrotną przez Kuby.

Anglia nie zaprowadzi systemu kartkowego na podział żywności.

(Wat.) Kontroler główny żywności w Anglii opublikował orędzie, z którego wynika, że Anglia posiada żywności pod dostatkiem i nie zamierza zaprowadzić systemu kartkowego na wzór państw centralnych. Jednocześnie orędzie zaprzecza oświadczeniu Andersona, członka parlamentu angielskiego, który zapowiedział zaprowadzenie podziału żywności w Anglii.

Czy Ameryce zagraża Meksyk lub Japonia?

(Wat.) Wobec możliwości wybuchu wojny pomiędzy Ameryką a Niemcami zastanawiają się niektóre pisma zagraniczne nad tem, jakie stanowisko w wypadku takim zajmie Meksyk, występujący otwarcie po stronie niemieckiej, jak i Japonia, zagrażająca ustawicznie interesom amerykańskim. O ile należy wierzyć pismom angielskim, zawierucha meksykańska ustala już zupełnie do tego stopnia, że ostatnie pułki ekspedycyjne, walczące w Meksyku, powróciły już do Nowego Yorku. Co zaś do Japonii, to z przemówienia hrabiego Motono, ministra spraw zagranicznych w Japonii, nie trudno wywnioskować, że pomiędzy Ameryką a Japonią nastąpiła zmiana na lepsze i że do zatargu pomiędzy temi dwoma państwami nie przyjdzie.

Nota Wilsona do Szwajcaryi.

(W. T. B.) Szwajcarska Agencja Telegraficzna donosi: Prezydent Wilson wystosował do rządu szwajcarskiego notę, w której wzywa go do przyłączenia się do kroku Ameryki wobec Niemiec. Rada Związkowa zajmowała się we wtorek na osobnym posiedzeniu tą notą i uchwaliła odpowiedź do prezydenta Wilsona. Odpowiedź ta rządu szwajcarskiego zostanie dopiero ogłoszona, gdy prezydent Wilson będzie w jej posiadaniu. Pochodząca z Ameryki wiadomość, że Szwajcaryja upoważniona została do zastępstwa interesów niemieckich w Ameryce, jest przedwczesna. Wedle informacji Szwajcarskiej Agencji nie ulega jednak wątpliwości, że Szwajcaryja w danym razie przyjmie takie upoważnienie.

Pobór 18 - letnich Anglików do wojennej służby.

Amsterdam, 6 lutego (Wat.) Dekretem królewskim zaczęto obowiązywać w Anglii nowe prawo, według którego każdy z podanych angielskich natychmiast po ukończeniu lat 18 zostaje powołany do pełnienia służby wojskowej. Dotychczas nie powoływano młodych ludzi wcześniej, aniżeli po ukończeniu lat 18 i 7 miesięcy. Zadekretowano Anglika nie wysłać na front, zanim nie skończy lat 19. Także i teraz będzie prawo to obowiązywać z tą różnicą, że powołani 18 - letni mężczyźni pełnić będą służbę wewnątrz kraju, odbywać ćwiczenia, a częściowo zastępować w pracy powołanych na wojnę starszych mężczyzn.

Wiadomości kościelne.

Diecezja Chełmińska.

Pelplin. W niedzielę, dnia 11 - go b. m. odbędą się święcenia diakonów na kapłanów. Nowowświęceni kapłani odprawia pierwszą Mszę świętą: Franciszek Herzig w poniedziałek dnia 12 - go b. m. w kaplicy seminarijnej w Pelplinie, Alojzy Karczyński w poniedziałek dnia 12 - go b. m. w Dąbrowce, Dawid Sartowski we wtorek dnia 13 - go b. m. w ko-

ściele parafialnym w Królewskiej Nowejcerkwi, Ryszard Stachnik dnia 18 - go b. m. we Wrocławiu w klasztorze Urszulanek, Bernard Stein we wtorek dnia 13 - go b. m. w kościele parafialnym w Ostrodzie, Robert Wohlfeil w poniedziałek dnia 12 - go b. m. w kaplicy klasztornej św. Józefa w Pelplinie.

Pokwitowanie.

Druga kolektka na bezdomnych w Królestwie Polskim urządzona również staraniem Towarzystwa św. Wincentego a Paulo na powiat i miasto Starogard osiągnęła ponownie znaczną sumę 15 413 marek 68 fen.

Na to złożyła 1) parafia Bobowo 2020,— mk., 2) parafia Czarnylas 549,85 mk., 3) parafia Klonówka 1105,25 mk., 4) parafia Kokoszkowy 420,05 mk., 5) parafia Lubichowo 898,95 mk., 6) parafia Osiek 1000,— mk., 7) parafia Piece 1169,80 mk., 8) parafia Pączewo 604,— mk., 9) parafia Pinczyn 1217,65 marek, 10) parafia Starogard 4211,73 mk., 11) parafia Zblewo 2216,40 mk.

Oprócz tego nadesłano: w miejsce palenia p. Mazella z Kotyż 5,— mk. i N. N. 10,— mk., w miejsce palenia świec w dzień zaduszny p. Trawicka z Kotyż 3,— mk. a za obrazki p. Lewandowski z Pogutek 31,— mk.

Poprzednia kolektka przyniosła 21 051,50 marek a osobno w ciągu roku wpłynęło 7159 mk. tak że ogółem zebrano gotówki

43 673,18 marek.

Pozatem zajmowało się Towarzystwo zbieraniem starej i szyciem nowej odzieży. Wystano przeszło 130 centnarów starej odzieży a uszyto nowej z 3000 metrów materiału ciepłego.

Ten nadzwyczajny osiągnięty rezultat świadczy chlubnie o szlachetnym poczuciu mieszkańców powiatu starogardzkiego i zrozumieniu ogromu niedoli naszych rodaków w Królestwie Polskim. W imieniu grozą wojny dotkniętych, których zebrane datki od straszego głodu i zimna uchroni i ulgę w ich cierpieniach przyniosą, składamy wszystkim łaskawym Ofiarodawcom, kolektorom i kolektorom, oraz Przewielebnemu Duchowieństwu za łaskawe poparcie szlachetnego celu, także Paniom i Panienkom za gorliwe bezinteresowne zajęcie się szyciem i wysyłką odzieży, nie mniej wszystkim tym, którzy w jakikolwiek bądź sposób przyczynili się sprawie — serdeczne podziękowanie — **Bóg stokrotnie zapłaci.**

Tow. św. Wincentego a Paulo w Starogardzie
Doktorowa Majowa.

Wiadomości potoczne.

Bazar w Gdańsku. Jak nam donoszą, wynik dochodu bazarowego jest wprost nadspodziewany. Ogółem zebrano dotychczas 8270.05 marek. Z sumy tej przekazano Bankowi Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu 6365,05 mk. na rzecz funduszu dla biednych w Królestwie, a 1905,— mk. wysłała pani hrabina Sierakowska z Waplewa pod adresem p. dr. Głowackiej w Poznaniu na ten sam cel. Szczegółowe sprawozdanie ogłosimy, skoro tylko komitet przesła nam potrzebne ku temu podkłady. Ofiarodawcom, jako też wszystkim, którzy do takiego zбору się przyczynili, przynależy się serdeczna podzięk.

Roczne Zebranie Towarzystwa Naukowego w Toruniu odbędzie się w poniedziałek 12 - go b. m. o godzinie 5 - tej popołudniu na sali Zbiorów Towarzystwa w Muzeum w Toruniu.

I. „Ogniem i Mieczem” Henryka Sienkiewicza, odczyt ks. prob. Goska.

II. Sprawozdanie prezesa, kasyera i bibliotekarza.

III. Anastazy Sedlag, biskup chełmiński, odczyt ks. Mańkowskiego.

IV. Wolne wnioski.

O liczny udział uprasza

Zarząd.

Dalsze ograniczenie ruchu kolejowego. Według urzędowego doniesienia zostanie w najbliższym czasie jeszcze kilka pośpiesznych pociągów skreślonych, aby przez to ułatwić ruch towarowy. Podróżujący uczynią zatem dobrze, jeżeli dzień przed wyjazdem przekonają się, czy pociąg, którym zamierza się dnia następnego wyjechać, rzeczywiście kursuje.

Dyrekcje kolejowe otrzymały polecenie, aby w razie zmiany planu jazdy, zawiadomiły publiczność o powstałej zmianie przez wywieszenie obwieszczenia publicznego na dworcach i ogłoszenie w gazetach.

Przesyłka paczek. Ze strony urzędowej donoszą nam, że począwszy od 7 - go lutego r. b. nie będą paczki prywatne więcej zapisywane i to ze względu na trudności w ruchu pocztowym.

Gdańsk. Pan mecenas B. Łangowski mieszkający przy ulicy Hunda 19 I (Hundegasse), dopuszczony został jako obrońca do wyższych sądów wojskowych tutejszego obwodu.

— Z sali sądowej. Przed tutejszą izbą karną stała żona dawniejszego rendanta uniwersytetu w Wrzeszczu, Bohta, oskarżona o spółdziałanie z mężem, skazanym w roku zeszłym na dom karny za popełnione sprzeniewierzenia.

W sprawie tej przesłuchiowano mnóstwo świad-

ków, których zeznania wypadły tak korzystnie, że sąd uwolnił oskarżoną od kary i rozporządził natychmiastowe wypuszczenie z aresztu śledczego, w którym się B. od maja 1916 znajdowała.

— Na środowym posiedzeniu sądu przysięgłych toczyły się rozprawy przeciw rozwiedzionej z mężem niejakiej Krefft, o kradzież i sfałszowanie dokumentów. Za podobne przestępstwa skazaną została K. już dnia 12 - go stycznia r. b. na 2 lata i 3 miesiące więzienia. K. odesłano poprzednio do stacyi leczniczej w Conradstein, celem zbadania jej stanu duchowego, ponieważ przypuszczano, że działała nie przy zdrowych zmysłach. W niniejszym wypadku sfałszowała K., która była używana do posyłek w tutejszej izbie rolniczej, powierzony sobie przekaz na pieniądze, resp. kwit na 28,35 marek, wpłaciwszy 8,25 mk. na pocztę, resztę zaś zatrzymała dla siebie. Na kwicie pocztowym dopisała zaś 20 mk. K. przyznała się do zabrania tych 20 marek i sfałszowania kwitu, zaprzecza jednak zabrania kilku listów, o których kradzież także ją posądzano. Sąd skazał K. na dalsze 6 miesięcy, tak, że ma obecnie razem 2 lata i 9 miesięcy więzienia.

Dyrektor zakładu w Konradstein orzekł, że K. nie jest umysłowo chora.

— Pożar. W nocy z środy na czwartek wybuchł pożar w fabryce mydła Gamm'a. Wskutek zbyt silnego ogrzania pieca zapaliło się w pakarni proszków mydlanych i sody. Dzięki szybkiemu działaniu straży ogniowej udało się pożar w zarodku stłumić; szkody są nieznaczne i fabryka dalej w pełnym biegu.

Niżej podane książki treści religijnej nadają się wielce na zbliżający się obecnie czas Wielkiego Postu. Dlatego polecamy je szczególnie uwadze Czytelników naszych. Polecamy je zaś tem bardziej, że książki poniższe są nadzwyczaj tanie. Wszystkie sześć wysyłamy każdemu za nadesłaniem tylko 2,90 mk. Wypada to zatem bardzo tanio, bo już dwie z nich warte są tych pieniędzy. Tytuły owych sześciu książek są następujące:

Głos Synogarlicy na pustyni świata tego jęczącej, to jest: duszy chrześcijańskiej rozmyślania, do Pana Boga, wiecznego obłubieńca wdychania, w chrześcijańskiej doskonałości ćwiczenia.

O Naśladowaniu Chrystusa — Książki cztery — Tomasz a Kempis. Piękne te rozmyślenia znajdują na pewno bardzo wielu chętnych nabywców.

Historia cudownego obrazu Matki Boskiej Bolesnej w Chełmnie.

Krótką historią cudownego obrazu Matki Boskiej Świeckiej.

Objawienie Szkaplerza Męki Pańskiej.

Nauka o Szkaplerzach.

Wszystkie te sześć książek najlepiej zamawiać za pobraniem pocztowym, czyli „Nachnahme,” bo wtedy zapłacić potrzeba listowemu dopiero wtedy, gdy książki przyniesie. Kto jednak ma pocztę blisko, niechaj przysła przekazem pocztowym 2,90 mk. i napisze na odcinku, że mamy za pieniądze te przysłać zestawienie piąte — a wnet mu je nadesłamy. Prosimy jednakże nie zapomnieć napisać nam dokładnego adresu, pod którym książki mamy wysłać. Do nas jako adres wystarczy zupełnie: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Na zbliżający się czas Wielkiego Postu polecamy Czytelnikom naszym dwie następujące książeczki: „Droga krzyżowa” czyli obchód stacyi pasyjnych, oraz Gorzkie żale, Modlitwy, Pieśni i Litania o Męce Pańskiej. Wreszcie „Wielki Tydzień.” Napisał X. Bogumił Krzesiński. Kto nadesła 45 fen. w znaczkach pocztowych i adres, temu przesyłamy obydwie te książeczki, będące teraz bardzo na czasie. Zamawiać należy zawczasu, aby mieć zaraz na początku Wielkiego Postu książki te pod ręką, adresując do nas krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Komu podoba się czytać przeważnie książki treści religijnej, temu polecić możemy przedewszystkiem zestawienie piąte. Treść zestawienia tego podajemy na innem miejscu. Tutaj wymieniamy inną książkę, która na pewno znajdzie swoich zwolenników. Jest to bardzo obszerna rozprawa, napisana przez X. Jana Zielińskiego „O widzeniach i zachwyceniach przyrodzonych i nadprzyrodzonych wogóle i o rozpoznawaniu takowych z zastosowaniem do objawień Gietrzwałdzkich.” Na 230 stronach wielkiego formatu podaje autor bardzo obszerny i szczegółowy rozbiór podanego w tytule tematu. Część pierwsza obejmuje widzenia i zachwycenia wogóle. Część druga zaś odnosi się przedewszystkiem do objawień Gietrzwałdzkich. Już z tej przyczyny znajduje wielu ciekawych treści dziełka tego. Kto książkę tej życzy sobie niechaj nadesła 1,20 mk., albo napisze nam, że mamy przysłać za zaliczką pocztową czyli „Nachnahme,” a zapłacić będzie mógł listowemu, skoro mu książkę przyniesie. Do nas adresować należy krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Zebrania Towarzystw

odbędą się:

w Wielkich Trąbkach Towarzystwa Ludowego w niedzielę, dnia 11 - go lutego na sali p. Preissa zaraz po nabożeństwie.

Drukiem i nakładem „Gazety Gdańskiej” Jana Kwiatkowskiego w Gdańsku. Redaktor odpowiedzialny Henryk Wieczorkiewicz w Gdańsku.

Walne zebranie

podpisanej spółki odbędzie się w lokalu bankowym
w poniedziałek 19-go lutego 1917 r.
o godz. 1-ej po południu
w Żukowie.

Porządek obrad:

1. Rachunek zysków i strat.
 2. Podział czystego zysku, przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
 3. Wybór trzech członków Rady Nadzorczej.
 4. Wnioski bez uchwał.
- Sprawozdanie kasowe za rok 1916 wyłożone będzie od dziś w lokalu bankowym.

Żukowo, dnia 6 lutego 1917.

Bank Ludowy

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter
Haftpflicht.

RADA NADZORCZA.

Ks. Łosiński, prezes.

Vaterländischer Hilfsdienst!

Aufforderung des Kriegsamts zur freiwilligen
Meldung gemäss § 7 Abs. 2 des Gesetzes über den
vaterländischen Hilfsdienst.

Es werden gebraucht:

Mit der Buchführung vertraute **jüngere Kaufleute**,
Heizer, Müller, Bäcker, Fleischer, Kammerarbeiter
und Wächter.

Meldung bei der Kommandantur, Neugarten
No 7, Zimmer 12.

Kriegsamtstelle Danzig.

Danzig, den 6. Februar 1917.

UCZNIA

syna uczciwych rodziców mającego chęć wyuczenia
się drukarstwa, przyjmie zaraz lub później

Drukarnia „Gazety Gdańskiej“.

Papier listowy w teczkach, z pięknymi polskimi
nagłówkami. Każda teczka zawiera 4 arkusze listowe
i 4 koperty. Cena teczek tylko 15 fen. Za
nadesłaniem 75 fen. i 10 fen. na porto wysyłamy
pięć teczek franko do każdej miejscowości.

Kto nadesła 1,50 mk. i 20 fen. na porto, otrzyma
dziesięć teczek pięknego tego papieru listowego
franko. Jako adres wystarczy:

„GAZETA GDAŃSKA” — Danzig.

Pocztówki polskie. W bardzo ślicznym wykonaniu,
kolorowem i jednobarwnem. Po części z polskimi
napiśkami i wierszykami. Mamy na składzie kwiaty,
pary miłosne w narodowych strojach chłop-
skich, góralskich, krakowskich, kontuszowych, da-
lej typy ludu polskiego, śliczne głowy niewieście,
wreszcie cudne podobizny wedle obrazów malarzy
polskich. Za poprzedniem nadesłaniem pieniędzy
wysyłamy 5 pocztówek dobranych za 50 fen. Z
przesyłką 55 fen. 10 sztuk za 1,— mk. Z przesyłką
1,10 mk.

Ktokolwiek pisze do krewnych lub znajomych,
używać winien ślicznych pocztówek powyższych,
nadzwyczaj gustownie wykonanych. Mało gdzie bo-
wiem nabywać można pocztówek z polskimi napi-
skami. Kto szukał ich gdzieindziej daremnie, niechaj
natychmiast napisze do nas, a odwrotnie wysłamy.
Jako adres do nas wystarczy.

GAZETA GDAŃSKA — Danzig.

Postbestellungsformular.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserl. Postamt
die Zeitung „Gazeta Gdańska“ mit den Gratisbeila-
gen „Gwiazdka Niedzielną“, „Wolne Chwile“ für
das I. Quartal 1917 und zahle an Abonnement
1,40 Mk. (und 24 Pf. Bestellgeld.)

Dokładny adres
zamawiającego

Obige 1,40 Mk. (und 24 Pf. Bestellgeld) erhal-
ten zu haben, bescheinigt.

Bank Ludowy

E. G.
m. u. H.

w Chmielnie

wypożycza pieniądze pod dogodnymi warunkami i przy-
muje takowe (depozyta) za które pła-
ci 3 1/2, 4 %.

Zarazem prosimy członków na czas

odnowić weksle, płacić

udziały, odpłaty i procenta

abyśmy mogli innym zadowół uczynić.

Ks. Prob. Sadowski. I. Wallerand. L. Reimer.

Bank Kaszubski

Eingetr. Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

w Wejherowie, (Neustadt WPr.)

Konto pocztowe: Gdańsk Nr. 4492.

Telefon 229.

udziela pożyczek

pod bardzo dogodnymi warunkami i przyjmuje

depozyta

placąc od takowych od dnia zło-
żenia do dnia odbioru 4 % do
4 1/2 % stosownie do wypowiedzenia.

ZARZĄD:

A. Chmielewski. Dr. Łącki. Bąkowski.

Kapy, ornaty, bieliznę kośc.

we wielkim wyborze poleca

PRACOWNIA ARCYBRACTWA ADORACJI

Poznań, pl. Królewski 1.

Reparacje starych cenych haftów wykonuje się umiejętnie

**Kupię kilka wagonów drzewa opa-
łowego, klofet i okraglaków, także
dyszli brzożowych mocnych i średnich
i luśni do żniwnych wozów.**

Proszę o łaskawe oferty i podanie ceny.

W. Łosiński, Tuczo, b. Jakschitz. Kr. Hohensalza.

Suszone grzyby

kupuję każdą ilość i
płacę najwyższe ceny

Fr. Gierszewski, Ryteł.

Bittel, Kr. Konitz.

Makulaturę

(stare gazety)

po 6 mk. za centnar oddaje

„Gazeta Gdańska“.

Pianina-Skrzydła

największy wybór.

Max Lipczinsky, Japongasse

Nr. 7.

Gustownie

na

modnym papierze

wykonane

zaproszenia

i

uwiadomienia

ślubne

dostarcza szybko

po

cenie przystępnej

Drukarnia

Gazety Gdańskieja.

Składajcie oszczędności

w następujących spółkach związkowych:

Borek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Borek.
Brodnicza, Bank, E. G. m. u. H., Strasburg Wpr.
Brusy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Bruss Wpr.
Bydgoszcz, Bank Bydgoski, E. G. m. u. H., Bromberg.
Bydgoszcz, Bank Przemysłowy, E. G. m. u. H., Bromberg.
Chelmno, Bank, E. G. m. u. H., Culm Wpr.
Chelmża, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Culmsee Wpr.
Chmielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Chmielno Wpr.
Czarnków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czarnikau.
Czempin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czempin.
Czersk, Bank Czersk, E. G. m. u. H., Czersk Wpr.
Dakowy Mokre, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dakowy Mo-
kre, Kr. Grätz i. Posen.
Dreszew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drosenau p. Kotowiecko.
Drzycim, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dritschmin Wpr.
Dubin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dubin.
Gdańsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Danzig.
Gębice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gembitz Kr. Mogilno.
Gniezno, Kasa Pożyczkowa w Gnieźnie, E. G. m. u. H., Gnesen.
Gniezno, Kasa Ul, E. G. m. u. H., Gnesen.
Golina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Golina.
Gollub, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gollub Wpr.
Golańcz, Bank ludowy dla Golańczy i okolicy, E. G. m. u. H.,
Gollantsch.
Gostoczyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Liebenau Wpr.
Gościszyn, „Ul“, Spar u. Darlehenskasse, E. G. m. u. H.,
Gościszyn Kr. Bona.
Górzno, Bank, E. G. m. u. H., Górzno Wpr.
Grudziądz, Bank, E. G. m. u. H., Graudenz.
Inowrocław, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hohensalza.
Jaraczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Jaratschewo.
Kamieniec, Bank Kółka Włościańskiego, E. G. m. u. H., Ka-
miniec Bez. Posen.
Kartuz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Karthaus Wpr.
Kielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Koeln Wpr.
Klecko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kletzko.
Kobylin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kobylin.
Komórsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gr. Komorski Wpr.
Kostrzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kostschin.
Kościan, Bank Kupiecko-Przemysłowy, E. G. m. u. H., Ko-
sten Bez. Posen.
Kościerzyna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Berent Wpr.
Kozmin, Towarzystwo Pożyczkowe w Kozminie, E. G. m. u. H.,
Koschmin.
Kórnik, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Kurnik.
Krobia, Bank ludowy w Krobi: E. G. m. u. H., Kröben.
Krotoszyn, Bank ludowy, zapisana spółka - Volksbank, E. G.
m. u. H., Krotoschin.
Kwilcz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kwiltsch.
Lipusz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lippusch Wpr.
Lubawa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Loebau Wpr.
Lubichowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lubichow Wpr.
Ludzisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ludzisk p. Marko-
witz Bez. Bromberg.
Łąkocin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lonkocin p. Radewitz.
Łęg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Long Wpr.
Łobżenica, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lobsens.
Łobżenica, Bank ziemski, E. G. m. u. H., Lobsens.
Margonin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Margonin.
Miejska Górka, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Görchen in Posen.
Mieszków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Mieschkow.
Mieścisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Marktstädt.
Mosina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Moschin.
Murewana Goślina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Murewana
Goslin.
Nekla, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Nekla.
Nowe, Bank, E. G. m. u. H., Neuenburg.
Nowemiaso n. D., Bank ludowy zu Neumark, E. G. m. u. H.,
Neumark Wpr.
Oborniki, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Obornik in Posen.
Odalanów, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Adelnau.
Ołobok, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ołobok in Posen.
Osieczna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Storchnest.
Osiek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ossieck Wpr.
Ostroróg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Scharfenort.
Ostrzeszów, Bank ludowy w Ostrzeszowie, E. G. m. u. H.,
Schildberg in Posen.
Ottorowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Otterowo Kr. Samter.
Pakość, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pakesch.
Pelplin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pelplin Wpr.
Pempowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pempowo Kr. Gostyn.
Pierzchowice, Bank, E. G. m. u. H., Portscheiten p.
Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pierzchowice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Portscheiten
p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pleszew, Bank Kupiecki, E. G. m. u. H., Pleschen.
Pobiedziska, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pudewitz.
Pogorzela, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pogorzela Kr.
Koschmin in Posen.
Poznań (św. Łazarz), Bank Pożyczkowy, E. G. m. u. H., Posen.
Puck, Bank Puck, E. G. m. u. H., Putzig Wpr.
Radzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rehden Wpr.
Rawicz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rawitsch.
Rogowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogowo.
Rogoźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogasen.
Sieraków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Zirke a. W.
Skalmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Skalmierzyce.
Skarszewy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schöneck Wpr.
Sopoty, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Zoppot Wpr.
Staniszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stanischewo Wpr.
Stargard, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pr. Stargard.
Starytarg, Bank Prywatny — Privatbank zu Altmark, E. G.
m. u. H., Altmark Kr. Stuhm.
Stęszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stenschewo.
Stężyca, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stendsitz Wpr.
Strzałków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stralkowo.
Sulmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Sulmirschütz.
Swarzędz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schwersenz.
Śrem, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Schrimm.
Środa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schroda.
Tarnowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schlehen.
Tczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dirschau Wpr.
Trzemeszno, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Tremessen.
Tuchola, Bank, E. G. m. u. H., Tuchel Wpr.
Tychnowy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Tiefenau Wpr.
Wąbrzeźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., in Briesen Wpr.
Wejherowo, Bank Kaszubski, E. G. m. u. H., Neustadt Wpr.
Wiele, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wielle Wpr.
Wieleń, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Filehne a. Ostbahn.
Więcbork, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Vandsburg Wpr.
Wyrzysk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wirsitz.
Zblewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hochstäblau.
Złotów, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Flatow Wpr.
Złotów, Bank Parcelacyjny, — Landbank, E. G. m. u. H.,
Flatow Wpr.